

Ajankohtaista ekumeniassa vuonna 2020

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on Luterilaisen maailmanliiton, Kirkkojen maailmanneuvoston ja Euroopan kirkkojen konferenssin perustajajäsen. Merkittävä osa kirkon kansainvälisestä ekumeenisesta toiminnasta toteutuu näiden järjestöjen puitteissa. Lisäksi kirkkomme osallistuu alueellisiin kirkkojenvälisiin verkostoihin. Kotimaassa keskeinen ekumeeninen toimija on Suomen Ekumeeninen Neuvosto. Lisäksi kirkollamme on monia kahdenvälisiä suhteita eri kirkkoihin.

Vuosi 2020 tulee jäämään historiaan Covid-19-pandemian leimaamana poikkeusvuotena. Pandemia vaikutti kaikkialla maailmassa ja sillä oli merkittävää vaikutusta myös kansainvälisten kirkkoliittojen ja niiden jäsenkirkkojen toimintaan. Keväästä lähtien juuri mitään kirkkoliittojen kokouksia ei voitu järjestää tavanomaisina kokouksina, vaan niitä pyrittiin mahdollisuuksien mukaan järjestämään virtuaalisesti. Lukuisten kirkkojen taloudellinen tilanne oli hyvin vaikea jo normaalioloissa, ja pandemian seurauksena monet kirkot ajautuivat taloudelliseen ahdinkoon. Lukuisia ekumeenisia kokouksia ja vierailuja jouduttiin joko peruuttamaan tai siirtämään myöhempään ajankohtaan. Kirkkoliittojen päätöksentekoa jouduttiin mahdollisuuksien mukaan sopeuttamaan etäyhteyksien käyttöön. Kun fyysiset tapaamiset eivät olleet mahdollisia, kirkkojen välille syntyi uusia virtuaalisen yhteydenpidon muotoja ja verkostoja. Poikkeusvuosi loi myös sellaista, jota on syytä säilyttää tulevina vuosina.

Kirkkojen maailmanneuvosto

Kansainvälisistä ekumeenisista järjestöistä kattavin on Kirkkojen maailmanneuvosto (KMN). Se on perustettu vuonna 1948. Baasiksensa eli jäsenyysperustansa mukaan KMN ”on niiden kirkkojen yhteys, jotka tunnustavat Herran Jeesuksen Kristuksen Jumalaksi ja Vapahtajaksi Raamatun mukaan ja jotka sen vuoksi pyrkivät yhdessä täyttämään yhteistä kutsumustaan yhden Jumalan, Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen kunniaksi.” KMN käsittää yli 110 maassa 350 ortodoksista, anglikaanista, luterilaista, reformoitua, metodistista, baptistista, yhdistynyttä ja yhdistyvää kirkkoa ja kristillistä yhteisöä, jotka edustavat yli 500 miljoonaa kristittyä eli vajaata 25 prosenttia kristityistä. Suurin osa kirkoista on nykyään ns. etelän kirkkoja. KMN:n yhteydessä toimii seitsemän alueellista ekumeenista organisaatiota sekä Bosseyn ekumeeninen instituutti, joka järjestää ekumeenista koulutusta ja kokemusten vaihtoa eri kirkkojen edustajille eri puolilta maailmaa.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on yksi KMN:n perustajajäsenistä ja edelleen yksi sen aktiivisimmista jäsenkirkoista. Noin seitsemän vuoden välein järjestettävä yleiskokous on järjestön pääkokoontuminen. Yleiskokousten välillä päätösvaltaa käyttää 150-jäseninen keskuskomitea. KMN:n toimintaa ja taloutta ohjaa 20-jäseninen hallitus (eksekutiivikomitea). Piispa Simo Peura kirkostamme on sekä keskuskomitean että hallituksen jäsen. Suomesta keskuskomitean jäsen on lisäksi ortodoksikirkon edustajana TT Pekka Metso.

KMN:n kantavana teemana on ”pyhiinvaellus oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan”, joka alkoi Busanin yleiskokouksessa 2013 ja jatkuu seuraavaan vuonna 2022 pidettävään yleiskokoukseen. Teeman valinnalla ekumeeninen liike tahtoo sanoa, että kirkot ovat yhteisellä pyhiinvaellusmatkalla. Matkaa tehdessään ne kertovat hyvää sanomaa niin, että vanhurskaus kasvaa ja Jumalan rauha toteutuu maailmassa. Kaksoiskutsu on vastaus aikamme suureen tarpeeseen löytää hengellisyyden ja inhimillisyyden yhteys. Emme saa tyytyä väkivallan kierteeseen, vaan jollakin täytyy olla näky toisenlaisesta todellisuudesta.

Kirkkomme edustajana kirkkojen kansainvälisten asioiden komiteassa on dosentti Hanna Ojanen ja Suomen ortodoksisesta kirkosta opiskelija Maria Mountraki sekä lähetyksen ja evankelioinnin komiteassa kirkostamme professori Mika Vähäkangas ja Suomen ortodoksisesta kirkosta TM Aino Nenola. Piispa Simo Peura on KMN:n pysyväiskomission (Permanent Committee on Consensus and Collaboration, PCCC) toinen puheenjohtaja. Komissio jatkaa ortodoksisen kirkon asemaa käsitelleen erityiskomission työtä. Sen tehtävä on kehittää ortodoksien ja protestanttisten kirkkojen yhteistyötä. Tiedon vaihtoa KMN:n eri tehtävissä toimivien välillä on tehostettu kokoamalla yhteen suomalaiset edustajat eri komissioista ja keskuskomiteasta. Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja, dosentti TT, FT Risto Jukko toimii KMN:n Maailmanlähetyksen ja evankelioimisen komission (CWME) johtajana.

KMN:n keskuskomitean kokous oli tarkoitus pitää maaliskuussa. Kokouksen merkittävyyttä lisäsi se, että siinä oli määrä valita uusi pääsihteeri Olav Fykse Tveitin jälkeen. Koronapandemian vuoksi kokousta ei voitu järjestää ja se päätettiin siirtää elokuulle. Myös tämä kokous jouduttiin koronan vuoksi peruuttamaan ja siirtämään myöhempään ajankohtaan – kesäkuulle 2021.

Koronapandemia vaikutti monin tavoin KMN:n toimintaan. KMN:n henkilöstö teki töitä kotoa käsin maaliskuun puolivälistä lähtien. Ekumeeninen keskus oli suljettuna yleisöltä. Noin 60 työntekijän työaika vähennettiin pääosin Bosseyssa, jossa ei ollut toimintaa. Loppuvuoden toiminta suunniteltiin siten, ettei henkilöstön tarvitse matkustaa. Pandemia vaikutti voimakkaasti vuosien 2020–2021 toimintasuunnitelmiin. Osa aktiviteeteista peruttiin, osa järjestettiin sähköisen viestinnän välinein. Huolimatta siitä, että koronatilanne Geneven kantonissa oli erittäin vaikea, KMN:n henkilöstö kykeni sopeuttamaan työtään muuttuneeseen tilanteeseen. Myös puheenjohtajiston toiminta takasi päätöksenteon ja hallinnon jatkuvuuden.

Hallituksen kolmipäiväinen kokous järjestettiin kesäkuussa sähköisesti Zoom-ohjelman välityksellä. Miltei kaikki hallituksen jäsenet saattoivat osallistua kokoukseen. Tekniikka toimi hyvin ja mahdollisti myös keskustelun. Käytössä olivat myös sininen ja oranssi kortti KMN:n päätöksentekoprosessiin kuuluvan konsensuksen toteamiseksi. Tarvittaessa äänestettiin niitä näyttämällä. KMN:n henkilöstö osallistui kokoukseen etätyöpisteistään. Kokous ja sen asialista oli valmisteltu huolella etukäteen. Hetken aikaa työskenneltiin myös ryhmissä. Vt. pääsihteeri Ioan Sauca hahmotti puheenvuorossaan KMN:n kokonaistilannetta. Aluksi hän kiitti luottamuksesta, jota hallitus oli osoittanut valitsemalla hänet virkaa tekeväksi (acting) pääsihteeriksi. Tämä on ensimmäinen kerta, kun KMN:n pääsihteerinä toimii ortodoksi. Sauca vakuutti jatkavansa päättäväisesti yleiskokouksen valmisteluja. Hallitus teki useita päätöksiä, jotka liittyivät elektronisen päätöksenteon kehittämiseen. Merkittävä päätös oli siirtää vuodelle 2021 ajoitettu seuraava yleiskokous pidettäväksi vasta vuonna 2022. KMN:n hallitus julkisti kaksi kannanottoa, joiden aiheena olivat kirkkojen rooli covid-19 pandemiassa ja USA:ssa ilmenevä rasismi.

KMN:n hallitus kokoontui myös marraskuussa videoyhteyden avulla, koska koronapandemia esti osanottajien kokoontumisen yhteen. Kokouksessa käsiteltiin asiat konsensus-periaatetta noudattaen. Puheenjohtaja Agnes Abuomin ja vt. pääsihteeri Ioan Saucan alustuksissa tarkasteltiin pandemian vaikutusta ihmiskuntaan, kirkkoihin ja KMN:n toimintaan. Uuden pääsihteerin valinta on kaikkein kriittisin kysymys, joka KMN:lla on ratkaistavanaan. Sääntöjen mukaan valinnan voi suorittaa vain keskuskomitea. Hallitus tarkasteli pääsihteerin valintaan liittyviä vaihtoehtoisia menettelytapoja. Hallitus päätti, että KMN:n strategiasuunnitelman kesto ja ohjelmien tulosten seuranta pidennetään vuoteen 2022, jolloin seuraava yleiskokous pidetään. Raporttia Busanista Karlsruheeseen tulee päivittää niin, että pandemian vaikutus otetaan huomioon ja että KMN:n rooli pandemian keskellä kuvataan. Hallitus hyväksyi kaksi kannanottoa (statement), jotka käsittelevät Nagorno-Karabakhin konfliktia ja Etiopian kriisiä.

Poikkeusoloista huolimatta hallituksen ja Geneven toimiston työskentelyä sävyttivät seuraavan yleiskokouksen valmistelut sekä meneillään oleva Green Village -hanke, jolla pyritään kehittämään Ekumeenisen keskuksen aluetta ja osaltaan myös vahvistamaan KMN:n taloutta.

KMN:n talous oli tasapainossa, samoin ohjelmien budjetit ja niistä 90 prosenttia oli jäsenkirkkojen rahoittamia. Vuonna 2020 kirkkomme jäsenmaksu Kirkkojen maailmanneuvostolle oli 175 000 euroa. Tämän lisäksi kirkkomme on maksanut vuosittain 50 000 euroa KMN:n yleiskokousrahastoon ja tukenut Faith and Order -komission työtä 27 000 eurolla

Pohjoismainen Faith and Order -verkosto avaa näköalan KMN:n F&O-komission työskentelyyn, jossa myös roomalaiskatolinen kirkko on mukana. F&O-komission keskeisiä projekteja on kolme. 1) Yksi näistä on jatkotyöskentely kirkkojen moraalisten harkintaprosessien analysoinnin parissa. Tässä työskentelyssä keskityttiin aluksi teemaan auktoriteetti kirkossa ja toisessa vaiheessa tapauskertomuksiin siitä, miten kirkot ovat muuttaneet moraliopetustaan uskollisina pysyville periaatteille. Tulossa on kaksi julkaisua: auktoriteetti kirkossa ja moraalinen harkinta eri traditioissa sekä tapauskertomuksia "muutoksesta" kirkkojen moraalisisessa harkinnassa sekä työskentelyn loppuraportti.

2) Toinen alaryhmän työstämä teema on ekumeeninen oikeudenmukaisuuden ja rauhan pyhiinvaelluksen teologia. Lopputuloksena on julkaisujen trilogia: dokumentti *Come and See: A Theological Invitation to the Pilgrimage of Justice and Peace*, joka julkaistiin 2019. Kaksi muuta tekstiä ovat: *Love and Witness*, joka käsittelee "Herramme Jeesuksen Kristuksen rauhan julistamista uskonnollisesti moninaisessa maailmassa". *Cultivate and Care* ehdottaa "ekumeenista oikeudenmukaisuuden teologiaa luomakuntaa varten ja sen kanssa".

3) Kolmas alaryhmäprojekti on *Kirkko: yhteistä näkyä kohti* -konvergenssidokumenttiin annettujen vastausten pohjalta noussut työskentely. Työryhmä on analysoinut 75 vastausta, jotka on saatu kirkoilta ja muilta tahoilta. Ryhmä on tunnistanut kuusitoista kiistojäädä herättävää asiaa. Kirjoitetuissa teksteissä summataan aiheisiin annetut päävastaukset ja niiden ekumeeninen merkitys. Näiden teemapaperien pohjalta ryhmä työstää rohkaisevaa sanomaa kirkoille niiden kasvusta yhteydessä. Julkaisussa on myös valikoima kirkkojen antamista vastauksista dokumenttiin.

Vielä pienempi alatyöryhmä on vastuussa toisesta kysymyksestä, yhteisen ymmärryksen etsiminen kirkosta ja nykyiset kehityskulut globaalin kristillisyyden parissa. Tämän työn tulokset ovat keskeinen lähtökohta Faith and Order -komission työskentelylle ekklesiologian parissa.

Faith and Order -komissio on esittänyt KMN:n hallitukselle suunnitelman järjestää kuudes Faith and Order -konferenssi Nikean uskontunnustuksen 1700-vuotisjuhlan kunniaksi vuonna 2025. Tarkoituksena olisi käsitellä konferenssissa sitä, miten välitämme kristillistä uskoa huomisen maailmassa kirkkojen missionaarisena ja ekumeenisena haasteena.

ACT Alliance (ACT) on Kirkkojen maailmanneuvoston piirissä toimivien kirkkojen ja kirkollisten avustusjärjestöjen humanitaarisen työn, kehitysyhteistyön ja vaikuttamistyön kansainvälinen verkosto. ACT:illa on 135 jäsentä ja se toimii yli 120 maassa. Näin ollen se on maailman suurin protestanttisten ja ortodoksisten avustusjärjestöjen verkosto. Suomalaisia jäsenjärjestöjä ovat Kirkon Ulkomaanapu (KUA) ja Suomen Lähetysseura.

ACT työskentelee globaalin oikeudenmukaisuuden puolesta ja köyhyyttä vastaan, tukee katastrofien ja konfliktien uhreja, auttaa ihmisiä sopeutumaan ympäristön muutoksiin ja vaikuttaa hallitukseen sekä muihin päätöksentekijöihin ihmisoikeuksien turvaamiseksi. ACT:n jäsenjärjestöt toimivat kansallisissa ja alueellisissa foorumeissa. Eurooppalaiset jäsenet toimivat alueellisissa Eurooppa-foorumissa sekä niissä globaalin etelän kansallisissa foorumeissa, joiden alueella ne työskentelevät. Lisäksi Euroopassa toimii ACT Alliance EU, jonka keskeisenä tavoitteena on

vaikuttamistyö EU:n suuntaan. ACT tekee läheistä yhteistyötä myös useiden YK-toimijoiden kanssa.

Vuonna 2020 tuli kuluneeksi 10 vuotta ACT:n perustamisesta. Juhlavuotta sävytti pitkään jatkunut keskustelu verkoston heikentyvästä taloudellisesta tilanteesta ja ennakoimaton koronapandemia. ACT:n hallintoneuvosto hyväksyi verkostolle uuden vaikuttamistyön strategian ja valitsi pääsihteeri Rudelmar Bueno de Farian toiselle nelivuotiskaudelle. Bueno de Faria on vahvistanut ACT:n suhteita varsinkin YK:n suuntaan ja hän toimii sen Uskonnot ja kestävä kehitys -työryhmän puheenjohtajana. Samaa tehtävää hoiti aiemmin KUA:n hallituksen puheenjohtaja Tarja Kantola.

Global Christian Forum

Global Christian Forum on ekumeeninen verkosto, jonka tehtävänä on ”luoda avoin tila, jossa lukuisten kirkkojen ja kirkkojenvälisten organisaatioiden edustajat – jotka tunnustavat kolmiyhteisen Jumalan ja Jeesuksen Kristuksen täydellisen jumaluuden ja ihmisyyden – voivat kokoontua vahvistamaan keskinäistä kunnioitusta ja etsimään ja ilmaisemaan yhteisiä haasteita”.

Global Christian Forum perustettiin vuonna 1998. Ajatus syntyi ennen Kirkkojen maailmanneuvoston Hararen yleiskokousta. Tavoitteena oli luoda ”foorumi”, joka tavoittaa myös järjestäytyneiden ekumeenisten organisaatioiden ulkopuolella olevat kirkot – erityisesti nopeasti kasvavat helluntailais-karismaattiset kirkot. Forumin perustajajäseniä ovat Kirkkojen maailmanneuvosto, Paavillinen ykseysneuvosto (PCPCU) ja World Evangelical Alliance. Nykyisin sen toiminnassa on mukana myös Pentecostal World Fellowship. Ensimmäinen globaali kokoontuminen järjestettiin Limurussa, Keniassa vuonna 2007, toinen Manaossa, Indonesiassa vuonna 2011 ja kolmas Bogotassa Kolumbiassa vuonna 2018. Verkoston pääsihteerinä toimii Casely Essamuah.

Global Christian Forumin komitean kokouksessa syyskuussa keskusteltiin siitä, mikä on Forumin erityinen rooli ja erityinen anti kristittyjen ykseyden etsimiselle ekumeenisessa liikkeessä. Näkökulma oli erityisesti siinä, miten foorumi fokusoii työtään niin, ettei se pyri tekemään sitä, mitä muut kirkkojenväliset organisaatiot jo tekevät. Foorumi piti yhteyttä sen toiminnan piirissä oleviin kirkkoihin uutiskirjeiden ja muun verkkomateriaalin kautta. Sen järjestämät kokoukset jouduttiin toteuttamaan virtuaalisesti. Keväästä lähtien Global Christian Forum välitti tietoa sen toimintaan osallistuvien kirkkojen kokemuksista koronapandemian aikana. Kirkkomme osallistui tähän prosessiin.

Euroopan kirkkojen konferenssi

Euroopan kirkkojen konferenssi (EKK) on vuonna 1959 perustettu Euroopan ortodoksisten, anglikaanisten, luterilaisten ja protestanttisten kirkkojen ekumeeninen yhteistyöelin, jolla on 115 jäsenkirkkoa ja noin 40 kumppanusorganisaatiota. Tähän ryhmään kuuluvat myös kansalliset ekumeeniset neuvostot. Euroopan kirkkojen konferenssi on yksi seitsemästä alueellisesta kirkkojen konferenssista maailmassa. Järjestön perussäännön mukaan ”Euroopan kirkkojen konferenssi on niiden kirkkojen ekumeeninen yhteys Euroopassa, jotka tunnustavat Herran Jeesuksen Kristuksen Jumalaksi ja Vapahtajaksi Raamatun mukaan ja jotka sen vuoksi pyrkivät

yhdessä täyttämään yhteistä kutsumustaan yhden Jumalan, Isän, ja Pojan ja Pyhän Hengen kunniaksi”.

Novi Sadin 2018 yleiskokouksen jälkeen EKK alkoi toteuttaa yleiskokouksen teemoihin vieraanvaraisuus, oikeudenmukaisuus ja toivo liittyviä strategisia tavoitteita. Pääsihteeri Heikki Huttusen kausi EKK:n pääsihteerinä päättyi keväällä irtisanomiseen, ja väliaikaisesti pääsihteerin tehtäviä hoiti oman toimensa ohella EKK:n presidentti, ranskalainen pastori Christian Krieger. Hallitus valitsi marraskuussa uuden pääsihteerin, tanskalaisen Jørgen Skov Sørensenin, joka on toiminut aiemmin Tanskan kirkon ja tanskalaisten lähetysjärjestöjen palveluksessa. Teologian opiskelija Tuomo Mäkelä kirkostamme on hallituksen varajäsen. Hän osallistui keväällä hallituksen nuorisodelegaattien kokoukseen Brysselissä.

Hallitus johtaa Euroopan kirkkojen konferenssin työtä yleiskokousten välillä. Se nimesi EKK:n keskeisille teema-alueille kuusi referenssiryhmää, joissa on kirkkojen edustajia. Referenssiryhmät ovat: 1) ekklesiologia ja lähetys, 2) diversiteetti, pluralismi ja demokratiakasvatus, 3) taloudellinen ja ekologinen oikeudenmukaisuus ja kestävä tulevaisuus, 4) tiede, bioetiikka ja teknologia, 5) ihmisoikeuskasvatus ja vaikuttamistoiminta, 6) yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus. Kirkollamme on edustaja kaikissa ryhmissä. Jäsenkirkkojen edustajat osallistuivat referenssiryhmien työskentelyyn huomattavasti aktiivisemmin kuin aikaisemmin kun kokoukset järjestettiin virtuaalisesti eikä osanottajilla ollut tarvetta matkustaa Geneveen tai Strasbourgiin.

Kirkkomme tuki EKK:n vaikuttamistyötä. Tähän liittyen EKK:n kanssa tehtiin sopimus siitä, että Kirkkohallituksen EU-lakimies Lena Kumlin toimii puolen vuoden kokeilujakson ajan kaksi viikkoa kuukaudesta Brysselissä EKK:n toimistolla. Koronapandemian vuoksi järjestely pystyttiin toteuttamaan vain osittain, mutta Kumlin osallistui EKK:n vaikuttamistyöhön verkon kautta. Kokemukset yhteistyöstä olivat niin myönteisiä, että yhteistyötä päätettiin jatkaa. Osana vaikuttamistyön kehittämistä EKK on myös kehittänyt yhteydenpitoa ja yhteistyötä roomalaiskatolisen kirkon eurooppalaisen vaikuttajaelimen COMECE:n kanssa. Euroopan kirkkojen konferenssi reagoi niihin muutoksiin, joita Euroopan yhteiskunnallisessa, henkisessä ja poliittisessä elämässä jatkuvasti tapahtuu. Se ottaa kantaa lukuisiin Eurooppaa kohtaaviin muutoksiin ja kriiseihin – myös yhdessä COMECE:n kanssa.

Euroopan kirkkojen konferenssin hallituksen kokoukset järjestettiin virtuaalisesti toukokuussa ja marraskuussa. Toukokuun kokouksessa pääsihteeri Jørgen Skov Sørensen sai tehtäväkseen työstää kolmea organisaatioon liittyvää teemaa: omistajuus, koherenssi ja näkyvyys. Pääsihteeri toteutti tehtävää haastatteleamalla jäsenkirkkojen johtoa ja ekumeenisista suhteista vastaavia henkilöitä. Pääsihteerin raporttia käsiteltiin hallituksen kokouksessa marraskuussa ja sen mukaisesti toimintaa pyritään kehittämään. Hallituksen linjaus voidaan tiivistää ilmaukseen: Euroopan kirkkojen konferenssin tulee tehdä sitä, mitä vain se voi tehdä.

Syksyn aika pääsihteeri Jørgen Skov Sørensen oli kutsuttu eri yhteyksissä Euroopan parlamenttiin ja komissioon puhumaan koronapandemian vaikutuksista kirkkojen elämään sekä kirkkojen roolista pandemian aikana. Hän toi esiin lukuisten kirkkojen työn kaikkein haavoittuneimpien ihmisten parissa pandemian vuoksi monien rajoitteiden alla elävissä yhteiskunnissa. Hän korosti myös rukouksen merkitystä osoituksena toivosta ja yhteydestä. "Praying together is a powerful vaccine against the loss of hope, against the absence of communal resilience and against the lack of human sustainability, a spiritual cure keeping us safe into 2021."

Euroopan kirkkojen konferenssin talous on kohtuullisen vakaalla pohjalla, mutta uusia keinoja varainhankintaan esimerkiksi EU:n kautta tarvittaisiin. Pohjoismaiden jäsenkirkkojen kesken on sovittu jäsenmaksujen tasauksesta epäoikeudenmukaiseksi osoittautuneen laskentakaavan oikaisemiseksi. Niinpä Norjan kirkko maksaa nyt enemmän kuin alun perin oli esitetty. Vuonna 2020 kirkkomme maksoi jäsenmaksua edellisvuoden tapaan 80 000 euroa. Lisäksi tuemme Kirkko ja siirtolaisuus -komission työtä vuosittain 8 500 eurolla.

Luterilainen maailmanliitto

Suurin osa maailman luterilaisista kuuluu Luterilaisen maailmanliiton (LML) jäsenkirkkoihin, joita on 148 ja niissä yhteensä yli 77 miljoonaa jäsentä. Jäsenkirkkoja on 99 maassa eri puolilla maailmaa. Vuonna 1947 Lundissa perustetun LML:n jäsenkirkot ”tunnustavat kolmiyhteisen Jumalan, ovat yksimielisiä Jumalan sanan julistuksesta ja ovat alttarin ja saarnatuolin yhteydessä keskenään. LML tunnustaa yhden, pyhän, katolisen ja apostolisen kirkon ja on sitoutunut palvelemaan kristittyjen ykseyttä kautta maailman”. LML:n virallinen nimi korostaa kirkkojen läheistä keskinäistä yhteyttä: Luterilainen maailmanliitto – kirkkojen kommuunio.

LML:n suurimmat jäsenkirkot ovat Etiopian Mekane Yesus -kirkko (10,4 miljoonaa jäsentä), Tansanian evankelis-luterilainen kirkko (7,9 miljoonaa jäsentä) ja Ruotsin kirkko (5,9 miljoonaa jäsentä). Muita suuria jäsenkirkkoja ovat mm. Indonesian Batak-kirkko, Amerikan evankelis-luterilainen kirkko, Tanskan kirkko, Suomen evankelis-luterilainen kirkko ja Norjan kirkko. Paitsi että suurimmat luterilaiset kirkot ovat nykyään Afrikassa, ne myös kasvavat hyvin nopeasti. Esimerkiksi Etiopian Mekane Yesus -kirkon jäsenmäärä lisääntyi vuodessa 1,6 miljoonaa.

Vuosi 2020 oli Luterilaisen maailmanliiton toiminnassa hyvin poikkeuksellinen ja haastava. Juuri kun uusi organisaatiomalli otettiin käyttöön, koronapandemia muutti ratkaisevasti toiminnan luonnetta. LML:n toimintaan liittyvä matkustaminen lopetettiin maaliskuun lopussa. Erityisesti ensimmäisten kuukausien aikana matkustamisen päättyminen johti useiden kokousten ja tapahtumien perumiseen. Esimerkiksi kesäkuulle Nigeriaan suunniteltu Neuvoston kokous peruttiin. Peruuntuneen kokouksen sijaan eksekutiivikomitealle delegoitiin valtuudet tehdä välttämättömät talouden suunnitteluun liittyvät päätökset. Neuvosto kokoontui lyhyeen etäkokoukseen myöhemmin syksyllä.

Covid-19 pandemian taloudelliset vaikutukset LML:n toimintaan olivat merkittäviä ja jo kesän aikana jouduttiin tekemään sopeuttamistoimenpiteitä. Palkatun henkilökunnan osalta hyödynnettiin Sveitsin valtion tukemaa mahdollisuutta lyhennettyyn työviikkoon. Heinäkuussa LML ilmoitti, että taloudellisessa tilanteessa tapahtuneiden muutosten takia henkilöstöä joudutaan vähentämään, hajauttamaan ja kehittämään uusia työskentelytapoja. Näillä toimenpiteillä taloutta saatiin tasapainotettua ja syyskuussa annetun talouskatsauksen perusteella LML:n taloustilanne oli olosuhteisiin nähden verrattain hyvä. Pääsihteeri jatkoi työskentelyä kestävän taloussuunnittelumallin rakentamiseksi (osa ns. sustainability -prosessia). Augusta Victoria -sairaalan tilanne oli verrattain hyvä.

LML perusti nopealla tahdilla tukirahaston (Covid-19 Rapid Response Fund), josta paikalliskirkot voivat hakea tukea hankkeisiin, joilla ennaltaehkäistään pandemian leviämistä ja joilla voidaan turvata edes kirkkojen toiminnan perustaso. LML kykeni kohdentamaan hätäapurahastoon peruuntuneesta neuvoston kokouksesta säästyneitä varoja. Lisäksi vakaammassa taloudellisessa tilanteessa olevat jäsenkirkot myönsivät varoja hätäapurahastoon. Kirkkojen hakemuksia tuli kuitenkin niin runsaasti, että rahastoon tarvittiin lisää varoja ja niiden turvin LML:n oli mahdollista käynnistää syksyllä uusi haku tukirahastoon. Kirkkomme myönsi tukirahastoon vuonna 2020 yhteensä 130 000 euroa.

Professori Dirk Lange aloitti ekumeenisista asioista vastaavana apulaispääsihteerinä helmikuussa. Pääsihteerin Martin Junge ilmoitti toukokuussa luopuvansa pääsihteerin tehtävästä lokakuun 2021 loppuun mennessä. Jungen kausi oli suunniteltu kestäväksi seuraavan yleiskokouksen 2023 yli. Uuden pääsihteerin rekrytointiprosessi aloitettiin kesällä. Rekrytointia johtaa LML:n presidentti Musa Filibus. Syyskuussa Neuvosto nimitti valintatoimikunnan, jonka tehtävä on toteuttaa rekrytoinnin valmistelu. Piispa Henrik Stubkjær edustaa Pohjoismaita valintatoimikunnassa. Jäsenkirkoilla oli mahdollisuus ehdottaa kandidaatteja valintatoimikunnalle, mutta Pohjoismaiden alueelta ei löytynyt halukkaita kandidaatteja. Uuden pääsihteerin valinnan on määrä tapahtua neuvoston kokouksessa kesällä 2021.

Pohjoismaiden alueen neuvoston jäsenet (joskus lisättyinä ekumeenisilla asiantuntijoilla) tapasivat säännöllisesti epävirallisissa etäkokouksissa keväästä lähtien. Etäkokoontumiset kutsuttiin koolle alueen varapresidentin Antje Jackelénin pyynnöstä ja niiden tarkoituksena oli turvata tiedonkulku eksekutiivin ja alueen välillä. Kokousten myötä pohjoismainen yhteistyö on tiivistynyt huomattavasti.

Euroopan kirkonjohtajien tapaaminen järjestettiin etäkokouksena syyskuussa. Suomesta kokoukseen osallistuivat piispa Teemu Laajasalo, hiippakuntadekaani Terhi Törmä ja LML:n neuvoston jäsen, dosentti Minna Hietämäki. Alun perin kolmen päivän kokous oli työstetty kahden iltapäivän pituiseksi. Kokouksessa kuultiin LML:n presidentin puheenvuoro, aluepresidenttien paneeli sekä käytiin keskustelua kirkkojen tilanteesta Euroopassa. Iso osa tapaamisesta käytettiin vuoropuheluun ja kokemusten jakamiseen. Yleinen kokemus oli, että etäkokousten avulla luterilaisten kirkkojen yhteistyötä voisi tiivistää matalalla kynnyksellä. LML valmistautuu siihen, että neuvosto kokoontuu kesäkuussa etäkokoukseen. Kasvokkaista tapaamista suunnitellaan loppuvuoteen 2021.

Keväästä lähtien LML koordinoi jäsenkirkkojen keskinäistä virtuaalista kommunikaatiota. Kirkoilta pyydettiin tietoja ja myös rohkaisevia puheenvuoroja siitä, miten ne toimivat koronapandemian keskellä. Tavoitteena oli ylläpitää jäsenkirkkojen yhteyttä olosuhteissa, joissa kasvokkain tapaaminen ei ole mahdollista. Kirkkomme osallistui tähän prosessiin.

Seuraava yleiskokous järjestetään Puolassa vuonna 2023. Yleiskokouksen teemaksi on valittu "One Body, One Spirit, One Hope" ja alateemoiksi (i) the Spirit creates, (ii) the Spirit reconciles ja (iii) the Spirit renews. Maryssa Camaddo, LML:n pitkäaikainen työntekijä, on nimitetty yleiskokouksen suunnittelutyön johtoon. Eksekutiivikomitea on hyväksynyt yleiskokouksen budjetin. Huolena on yli 300 000 euron rahoitusvaje.

Kirkkomme jäsenmaksu LML:lle on 250 000 euroa. Lisäksi kirkkomme maksaa yleiskokousrahastoon vuosittain 50 000 euroa. Kansainvälisten ja ekumeenisten yhteyksien rahastosta tuettiin LML:n hakemusten mukaisesti ekumeenisia dialogeja 50 000 eurolla ja Covid-19 rahastoa 100 000 eurolla.

Suomen Ekumeeninen Neuvosto

KMN:n jäsenyyssperusta eli baasis on teologis-ekumeenisena lähtökohtana Suomen Ekumeenisen Neuvoston itseymmärrykselle: "Suomen Ekumeeninen Neuvosto (SEN) on kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen yhteistyöelin. Jäseniksi voidaan hyväksyä yhteisöjä, jotka tunnustavat Herran Jeesuksen Jumalaksi ja Vapahtajaksi Raamatun mukaan ja jotka sen vuoksi pyrkivät yhdessä täyttämään yhteistä kutsumustaan yhden Jumalan, Isän, Pojan ja Pyhän Hengen kunniaksi." Neuvostoon kuuluu tällä hetkellä 11 jäsenkirkkoa ja 5 tarkkailijakirkkoa sekä 27 kumppanuusjärjestöä.

Neuvoston hallituksen puheenjohtajana toimii arkkkipiispa Tapio Luoma ja pääsihteerinä pastori Mayvor Wörn-Rancken (met.), joka aloitti toimikautensa joulukuun 2020 alussa edellisen pääsihteerin pastori, TT Mari-Anna Auvisen kauden päätyttyä. Suomen Ekumeeninen Neuvosto koordinoi ekumeenisen rukousviikon viettoa sekä suunnittelee, koordinoi ja tuottaa materiaalia ekumeenisen vastuuviikon toteuttamista varten eri kirkoissa ja niiden seurakunnissa. Se myös jakaa tunnustuksen vuoden ekumeenisesta teosta. Syyskauden alkuun siirtyneessä vuoden ensimmäisessä yleiskokouksessa palkittiin vuoden 2019 ekumeenisesta teosta ekumeenisen koulun hartauselämän kehittämisestä Kalevalan koulu Kuopiossa ja Sammonlahden yläkoulu Lappeenrannassa. Neuvoston jaostot järjestävät ekumeenisia tapahtumia ja tuottavat materiaalia yleisesti käytettäväksi. SEN on alkanut järjestää myös vuosittaisen kirkonjohtajien tapaamisen, joka on koettu hyödylliseksi tiedonvaihdon paikaksi. SEN on käynnistänyt myös strategiaprosessin, jonka kautta pyritään entistä paremmin palvelemaan kristillisten kirkkojen yhteyttä Suomessa ja niiden panosta suomalaisessa yhteiskunnassa ja kansainvälisesti sekä turvaamaan toiminnan taloudellinen perusta. Neuvoston toiminta on aktiivista, mutta sen talouden ja sitä kautta myös toiminnan tekee haavoittuvaksi suuri riippuvuus kirkkomme rahoituksesta, joka koostuu jäsenmaksuista ja kolehtituloista.

Suomen lähetysneuvosto

Merkittävä ekumeeninen elin on myös vuonna 1919 perustettu Suomen lähetysneuvosto (SLN), jossa on 30 jäsenyhteisöä: lähes kaikki suomalaiset luterilaiset, vapaakristilliset ja tunnustustenväliset lähetysjärjestöt ja lähetystyötä tekevät kirkot. Hallituksen puheenjohtajana toimii Patmos Lähetysseuraksi muuttanut Timo Keskitalo. SLN:n tarkoituksena on edistää lähetystyötä tekevien yhteisöjen keskinäistä yhteyttä ja lähetysasiaa Suomessa. Tämän tarkoituksen toteuttamiseksi neuvosto: 1) hoitaa yhteyksiä jäsentensä kesken, 2) järjestää ajankohtaispäiviä ja seminaareja, 3) osallistuu Euroopan lähetysneuvostojen ja -allianssien yhteistyöhön, 4) hoitaa tarvittaessa jäsenjärjestöjensä yhteisiä asioita viranomaisten kanssa sekä 5) kokoaa ja julkaisee Suomen lähetystyötä koskevia tilastoja ja muuta sitä valaisevaa aineistoa. Lähetysneuvoston toiminta tapahtuu seitsemän työryhmän kautta. Työryhmät keskittyvät lähetysteologiaan, lähetystyöntekijöiden henkiseen huoltoon ja työsuhdeasioihin, kehitysyhteistyöhön, viestintään, nuorten aikuisten toimintaan sekä vuosittain lokakuussa vietettävän kristittyjen yhteisen lähetyspyhän valmisteluihin. Suomen Lähetysneuvosto on jäsenenä Euroopan evankelikaalisten lähetysjärjestön liitossa (EEMA) ja toimii yhteistyössä Euroopan lähetysneuvoston kanssa. Se on myös Kirkkojen maailmanneuvoston maailmanlähetysten ja evankelioimisen komission liitännäisjäsen. Neuvoston toiminta jäi vähäiseksi koronapandemian vuoksi.

Porvoon kirkkoyhteisö

Vuonna 1992 valmistui ekumeeninen asiakirja Porvoon yhteinen julkilausuma, joka siihen sisältyvän Porvoon julistuksen allekirjoittamisen myötä loi läheisen yhteyden (kommuunio) Britannian ja Irlannin anglikaanisten kirkkojen sekä Pohjoismaiden ja Baltian luterilaisten kirkkojen välille syksyllä 1996. Neuvotteluissa mukana olleista kirkoista ainoastaan Latvian evankelis-luterilainen kirkko on jäänyt, ainakin toistaiseksi, tarkkailijajäseneksi. Tanskan kirkko liittyi täysjäseneksi lokakuussa 2010; vuonna 2014 mukaan liittyivät Latvian evankelis-luterilainen ulkomaankirkko ja Britannian luterilainen kirkko.

Jäsenkirkkojen välisen yhteyden sisältö käy ilmi Porvoon julistukseen sisältyvistä sitoumuksista. Julistus menee pidemmälle kuin mikään muu ekumeeninen sopimuksemme, koska siinä sitoudutaan pitämään ”kaikkien kirkkojemme kastettuja jäseniä myös oman kirkkomme jäseninä”.

Kirkkoyhteisössä kehitetään erilaisia toimintamuotoja, joita koordinoi vuosittain kokoontuva Porvoon yhteydenpitoryhmä, jossa kirkkoamme edustaa teologian ja ekumenian johtava asiantuntija Tomi Karttunen. Yhteydenpitoryhmän luterilaisena sihteerinä aloitti lokakuussa 2020 Thorsten Rørbæk Tanskan kirkosta sekä anglikaanisena sihteerinä Callan Slipper. Ryhmä organisoii konsultaatioita eri teemoista, teologisia konferensseja, arkkipiispojen/johtavien piispojen kokouksen sekä yhteisön toiminnan nelivuotiskauden suuntaviivoista keskusteleavan kirkonjohtajien kokouksen, joka järjestettiin 2019 Portugalin Portossa teemalla ”Kirkot julkisessa tilassa”.

Webinaarina toteutetun Porvoon kirkkojen teologisen konferenssin yhteydessä todettiin valmisteluna yhteisön 25-vuotisjuhlavuodelle mm. seuraavaa: Porvoon yhteisen julkilausuman taustalla oleva kirkko-opillinen näky on edelleen relevantti. Yhteisön työskentelyssä on kutsumuksena jatkaa esiin piirtyvän kirkkoyhteisön kuvan täydentämistä ja jalostamista kohti yhä enenevää Kristuksen kaltaisuutta kirkkojen vaelluksessa. On syytä tutkia yhteisön rakenteiden tai ”yhteyden instrumenttien” tarkoituksenmukaisuuden ja riittävyiden arvioimista, niin että Porvoon julistuksen sitoumusten suuntainen kirkollinen elämä toteutuisi mahdollisimman hyvin. Kuva yhteisestä ja jaetusta pyhiinvaelluksesta Porvoon kirkkoina on tärkeä ja kutsuu löytämään yhä uusia tapoja konkretisoida sitä. On hyvä pohtia ja vaalia erilaisuuden, erojen ja erimielisyyden rakentavaa käsittelyä kirkkoyhteisössä. On tarpeen löytää tapoja saada nuorempi sukupolvi mukaan Porvoon kirkkoyhteisön elämään. Verkkoyhteistyö tarjoaa mahdollisuuksia näiden asiakokonaisuuksien käsittelyyn sekä kirkkojemme välisten suhteiden laajentamiseen ja syventämiseen.

Käytännön tasolla anglikaanis-luterilainen yhteistyö näkyy Suomessa ehtoollisyhteyden ja jäsenyyden sekä viran vastavuoroisen tunnustamisen pohjalta vaikkapa siinä, että luterilaiset papit ovat voineet osaltaan vastata anglikaanisista jumalanpalveluksista eri puolilla Suomea. Esimerkiksi Tampereella yhteistyö on jo varsin vakiintunutta ja kytkeytyy myös ystävyyshiippakuntasuhteeseen Manchesterin hiippakuntaan. Espoon ja Edinburghin hiippakunnat ovat kehittäneet ystävyyshiippakuntatoimintaa, samoin Helsingin hiippakunta ja St. Asaphin hiippakunta Walesista. Porvoon hiippakunnalla ja Irlannin kirkon Corkin hiippakunnalla on myös säännöllisiä kontakteja. Anglikaaniseurakuntien kanssa on myös jonkin verran ystävyysseurakuntatoimintaa. Käytännön yhteistyötä Suomessa arvioi kahdesti vuodessa kokoontuva anglikaaniyhteyksien työryhmä.

Vuoden 2021 alusta voimaan astunut Brexit vaikuttaa Porvoon kirkkoyhteisön toimintaympäristöön. Näissä olosuhteissa kirkkojen välisen yhteyden ja vuorovaikutuksen merkitys voi korostua entisestään.

Barentsin kirkkojen neuvosto

Pohjoiskalotin hiippakunnilla on omat niitä yhdistävät erityispiirteensä. Pohjoinen ekumeeninen yhteys kattaa luontevasti koko Pohjoiskalotin alueen, jonne vuonna 1996 perustettiin Barentsin kirkkojen neuvosto. Neuvoston tehtävänä on edistää kirkkojen välistä yhteyttä, ymmärrystä ja käytännöllisiä yhteyksiä Barentsin alueen kirkkojen välillä sekä tarjota keskustelufoorumi alueen kirkoille erilaissa kirkollisissa asioissa.

Barentsin kirkkojen neuvostoon kuuluvat Oulun evankelis-luterilaisen hiippakunnan lisäksi Oulun ortodoksinen hiippakunta, Luulajan evankelis-luterilainen hiippakunta (Ruotsi), Nord-Hålogalandin ja Sör-Hålogalandin evankelis-luterilaiset hiippakunnat (Norja) sekä Arkangelin, Murmanskin ja Petroskoin ortodoksiset hiippakunnat (Venäjä). Murmanskin alueen ja Karjalan tasavallan luterilaisia edustaa Inkerin kirkko. Neuvoston virallisia kieliä ovat ruotsi ja venäjä. Suomalaisena luterilaisena edustajana neuvoston hallituksessa on sen puheenjohtaja, kirkkoherra TT Niilo Pesonen.

Vuonna 2020 neuvoston puitteissa voitiin koronapandemiasta johtuvien rajoitusten vuoksi pitää vain yksi fyysinen kokoontuminen. Neuvoston hallituksen kokous järjestettiin helmikuussa Muurmanskissa, mutta jo esimerkiksi perinteinen pääsiäisajan vierailu Muurmanskiin jouduttiin perumaan. Koronan aikana hallitus ja neuvosto ovat kokoontuneet virtuaalisesti. Niin ikään tavallisesti kolmipäiväinen neuvoston vuosikokous toteutettiin yksipäiväisenä 10.9. netissä. Vuosikokouksessa ei ollut mukana venäläisiä piispoja, mutta heidän valtuuttamansa edustajat. Inkerin kirkosta ei ollut mukana edustajaa.

Lyhennyksessä virtuaalisessa vuosikokouksessa ei tällä kertaa käsitelty mitään erityisteemaa vaan jaettiin hiippakuntien ajankohtaisia kuulumisia ja käytiin läpi edellisen toimikauden toimintakertomus ja tulevan toimikauden toimintasuunnitelma. Hiippakuntien ajankohtaisia kuulumisia hallitsivat koronapandemiasta aiheutuneet haasteet ja kokemukset. Kaikissa hiippakunnissa niin Pohjoismaissa kuin Venäjällä oli kehitetty virtuaalisia palveluja ja jumalanpalveluksia.

Edellisen toimikauden tapahtumista erityiskiitosta sai Partaharjun lasten ja nuorten Pisara-leiri, jonka kansainväliseen alaleiriin osallistui kymmeniä nuoria Barents-alueelta Inkerin kirkosta ja Venäjän ortodoksisen kirkon hiippakunnista. Petroskoin ja Karjalan ortodoksisen hiippakunnan edustaja rovasti Vadim Antipin totesi leirin edustaneen hedelmällistä kirkkojen välistä yhteistyötä ja tarjonneen seurakuntien tuleville vastuunkantajille stereotyyppioita molemmin puolin rikkovaa kohtaamista ja yhteyttä. Leiri on erinomainen esimerkki Barentsin kirkkojen neuvoston mahdollistamasta ruohonjuuritason ekumeenisesta toiminnasta.

Tulevana toimikautena Barentsin kirkkojen neuvosto on mukana mm. vuoteen 2022 siirrettyjen viidensien Saamelaisten kirkkopäivien valmistelussa. Vuoden 2021 vuosikokous pidetään Luulajassa syyskuussa erityisteemanaan diakonia.

Barentsin kirkkojen neuvosto on ajassamme poikkeuksellinen ekumeeninen yhteistyöelin, jossa Venäjän ortodoksinen kirkko on kolmen hiippakuntansa kautta yhteydessä kaikkiin Pohjoiskalotin alueen luterilaisiin kirkkoihin samaan aikaan kun Venäjän ortodoksinen kirkko on katkaissut viralliset suhteensa Ruotsin ja Norjan luterilaisten kirkkojen kanssa eikä kanssakäyminen Konstantinopolin patriarkaattiin kuuluvan Suomen ortodoksisen kirkon kanssa ole itsestäänselvyys.

Kirkkomme tukiaavustus Barentsin kirkkojen neuvostolle on 20 000 euroa

Suhteet roomalaiskatoliseen kirkkoon

Pyhän Henrikin ekumeeninen pyhiinvaellus Roomaan toteutettiin tammikuussa. Vuosittainen perinne alkoi jo vuonna 1985. Tällä kertaa kirkkomme piispoista matkalle osallistui Helsingin hiippakunnan piispa Teemu Laajasalo. Luterilaiseen delegaatioon kuuluivat lisäksi kansliapäällikkö Pekka Huokuna, kirkkoneuvos Kimmo Kääriäinen, piispan erityisavustaja Satu Huttunen, hiippakuntadekaani Reijo Liimatainen, lakimiesasessori Ritva Saario ja pääsuntio Petri Oittinen. Katolisella kirkolla Suomessa ei ollut tuossa vaiheessa piispaa ja katolista kirkkoa edustivat asianhoitaja, Isä Marco Pasinato ja Isä Stanislaw Zawilowicz SCJ. Suomen ortodoksisen kirkon edustajana oli Metropoliitta Elia. Cantores Minores -poikakuoro lauloi useissa tilaisuuksissa.

Kesällä 2019 LML:n neuvoston kokouksessa vastaan otettu dialogiraportti Baptism and Growth in Communion on paavillisen uskonopin kongregaation käsittelyssä. Sen julkaisemista odotetaan lähiaikoina. Seuraavan dialogikierroksen teemana on kirkko, eukaristia ja virka sekä mahdollisen yhteisen julistuksen valmistelu näistä vuoteen 2030 mennessä. Suomalainen dialogiraportti Kasvavaa yhteyttä (Communion in Growth) on mukana valmisteluissa resurssina jatkotyöstölle. Etenkin luterilaisten kesken hankkeen eteneminen edellyttäisi vielä entistä laajapohjaisempaa yksimielisyyttä, jonka lähtökohtana olisivat kansainvälisen dialogin jo saavuttamat tulokset. Kardinaali Koch sanoi keväällä tervehdyksessään toivovansa, että suomalaisen raportin tuloksia käytettäisiin oppikeskusteluissa hyödyksi entistä laajemmin. Uskonopin kongregaation johtaja kardinaali Luis Ladaria on luonnehtinut amerikkalaisen Declaration on the Way -asiakirjan ja suomalaisen raportin ilmentävän "ihmeteltävää lähentymistä" luterilaisten ja katolilaisten käsityksessä Kristuksen läsnäolosta ehtoollisella.

Suhteet ortodoksiin kirkkoihin

Venäjän ortodoksisen kirkon kanssa käymiemme oppikeskustelujen toukokuulle 2020 suunniteltu 50-vuotisjuhladialogi ja patriarkka Kirillin Suomen vierailu siirtyivät myöhempään ajankohtaan koronapandemian vuoksi. Kirkkojemme välinen yhteistyöryhmä ehti vielä käsitellä oppikeskustelujen valmisteluja maaliskuun alussa Helsingissä. Venäjän ortodoksisen kirkon ryhmää johti Pietarin hengellisen akatemian rehtori piispa Siluan ja Suomen luterilaisen kirkon ryhmää piispa Seppo Häkkinen.

Yhteyksiä Venäjän ortodoksisen kirkon edustajiin oli myös Barentsin kirkkojen neuvoston kokousten yhteydessä sekä lähialueyhteistyön kautta Pietarin hiippakunnan ja teologisen akatemian kanssa.

Joulukuussa järjestettiin kirkkomme ja Suomen ortodoksisen kirkon 15. oppikeskustelut webinaarina metropoliitta Elian ja piispa Seppo Häkkisen johdolla. Teemana oli "Nikealainen usko ja apostolinen evankeliumi" sekä "yhteinen todistus suomalaisessa yhteiskunnassa". Oppikeskustelujen tuloksena ehdotettiin kirkkojen piispainkokouksille työryhmän asettamista valmistelevaan yhteistä julkilausumaa kasteesta sekä pelastuksesta vanhurskauttamisena ja jumalallistumisena. Näin voitaisiin kiteyttää oppikeskustelujen tuloksia ja tehdä niistä johtopäätöksiä ja saattaa ne paremmin käytännön seurakuntatason ja muuta kirkkojenvälistä yhteyttä palvelemaan muotoon.

Suhteet protestanttisiin vähemmistökirkkoihin Suomessa

Elokuussa tavallisesti järjestettävä vuosittainen kolmikantatapaaminen Kirkkohallituksen, Suomen vapaakristillisen neuvoston ja Frikyrklig samverkanin edustajien kesken peruutettiin kuluvalta vuodelta, koska pidettiin merkittävänä fyysistä tapaamista eikä ollut sellaisia akuutteja asioita, jotka olisivat edellyttäneet välitöntä käsittelyä etäyhteyksin.

Neuvottelukunnassa Vapaakirkon kanssa luterilaisena puheenjohtajana toimi piispa Bo-Göran Åstrand. Esillä olivat ajankohtaiset asiat sekä huoli esimerkiksi uskonnonvapauden toteutumisesta. Kevään kokoontuminen siirtyi pandemian vuoksi syksylle. Etäneuvottelussa päätettiin valita alkaneelle toimikaudelle kevään 2021 kokouksessa ajankohtaisten asioiden lisäksi pääteema käsiteltäväksi muita perusteellisemmin niin teologisesti kuin käytännöllisesti. Neuvottelukunnassa helluntaiherätyksen kanssa puheenjohtajana toimi piispa Teemu Laajasalo sekä molemmissa neuvottelukunnissa sihteerinä johtava asiantuntija Tomi Karttunen. Helluntailaisten kanssa jatkettiin työskentelyä kysymyksestä, mitä on hyvä evankeliointi tänään tähtäimessä julkaisu ja seminaari.

Kirkkomme edustaja Porvoon kirkkoyhteisön yhteydenpitoryhmässä Tomi Karttunen tapaa Anglikaaninen kirkko Suomessa kirkkoherran Tuomas Mäkipään ja anglikaani-yhteyksissä/englanninkielisessä seurakuntatyössä aktiivisia luterilaisia ja anglikaaneja kahdesti vuodessa tarkoituksena seurata Porvoon sopimuksen käytännön toimeenpanoa Suomen kontekstissa käytännön seurakuntaelämässä. Ryhmä pyrkii osaltaan edistämään Porvoon julistuksen 25-vuotisjuhlan näkyvyyttä Suomessa 2021. Myös metodistien kanssa on sovittu vuositapaamisista. Syksyllä etäyhteyksin luterilaiselta puolelta mukana olivat piispa Matti Repo, kirkkoneuvos Kimmo Kääriäinen ja johtava asiantuntija Tomi Karttunen. Metodistien ryhmää johti piispa Christian Alsted. Aiemmin oli sovittu, että 14.12.2020 vietettäisiin ekumeenisen sopimuksemme 10-vuotisjuhlaa seminaarin ja messun merkeissä. Pandemian vuoksi tapahtuma siirrettiin vuodelta eteenpäin Esillä ollut ajatus toisen kirkon edustajan kutumisesta kirkolliskokoukseen ja vastaavasti metodistikirkon vuosikonferenssiin esittämään toisen kirkon tervehdys on jäänyt vielä toteutumatta. Kirkkomme saa yhtenä Yhdistyneen metodistikirkon (UMC) sopimuskirkkona kutsun metodistien maailmankonferenssiin Göteborgiin 10.-13.8.2022.

Koronavuoden kokemuksia

Koronapandemia vaikeutti merkittävästi kirkkoliittojen toimintaa ja perinteistä yhteydenpitoa kirkkojen välillä. Ekumeenisten organisaatioiden sääntöjä piti tulkita väljästi, jotta välttämätön päätöksenteko saatiin hoidettua etäyhteyksin. Organisaatioiden sääntöjen muutoksia onkin ryhdytty valmistelemaan niin, että päätöksenteko poikkeusoloissa olisi mahdollista – ja että joitain virallisia kokouksia voitaisiin normaalioloissakin pitää etäyhteyksin.

Myönteisenä kokemuksena koronavuodesta on se, että etäyhteyksien kautta yhteydenpito kirkkojen välillä on myös lisääntynyt ja osallistumisaktiivisuus erilaisten ekumeenisten ryhmien työskentelyyn lisääntynyt. Syntyneet kirkkojen väliset yhteydenpidon verkostot on syytä säilyttää myös jatkossa ja monissa ekumeenisten organisaatioiden työryhmissä on syytä arvioida normaaliolojen kokouskäytäntöjä uudelleen. Muutaman tunnin kokoukset voidaan hoitaa hyvin

ilman matkustamista. Tämä säästää aikaa, rahaa ja luontoa sekä tarjoaa paremmat mahdollisuudet osallistumiseen – etenkin edustajille niistä kirkoista, joiden taloudelliset resurssit ovat niukat.

Monet kirkkoliittojen kokoukset ja kirkkojenväliset tapaamiset ovat kuitenkin muutakin kuin tiettyjen asioiden käsittelyä. Ne ovat myös yhteisiä jumalanpalveluksia, yhteistä rukousta ja yhteyttä kristittyjen kesken. Tätä ei voi korvata etäyhteyksillä.

Kirkon edustaminen vuonna 2020

Tammikuu

North American Academy of Liturgy 2.–4.1. Atlanta, Yhdysvallat
johtava asiantuntija *Tomi Karttunen*

Armenian apostolisen kirkon ja Venäjän ortodoksisen kirkon jouluvastaanotot 5.–8.1. Pietari, Venäjä
kansainvälisen työn hiippakuntas sihteeri *Timo Rosqvist*

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen työryhmän (Diversity, pluralism and education for democracy) etäkokous 14.1.
asiantuntija *Ulla Siirto*

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen työryhmän (Science, bioethics and technology) etäkokous 15.1.
teologian opiskelija *Henrikki Pöntinen*

Pyhän Henrikin muistojumalanpalvelus 16.–21.1. Rooma, Italia
piispa *Teemu Laajasalo*
kansliapäällikkö *Pekka Huokuna*
kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*
piispan erityisavustaja *Satu Huttunen*
hiippakuntadekaani *Reijo Liimatainen*
lakimiesasessori *Ritva Saario*
pääsuntio *Petri Oittinen*

Porvoon kirkkoyhteisön kontaktiryhmän puheenjohtajien ja sihteerien tapaaminen 23.1. Lontoo, Iso-Britannia
piispa *Matti Repo*

Pohjoismaisen Faith and Order -verkoston vuositapaaminen 23.–24.1. Oslo, Norja
johtava asiantuntija *Tomi Karttunen*

Walesin kirkon Monmouthin hiippakunnan piispanvihkimys 25.1. Wales, Iso-Britannia
piispa *Matti Repo*

Kirkkojen maailmanneuvoston Search Committee 28.–31.1. Amsterdam, Hollanti
piispa *Simo Peura*

Helmikuu

Inkerin evankelis-luterilaisen kirkon piispanvihkimys 9.2. Pietari, Venäjä

piispa *Seppo Häkkinen*

kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*

kansainvälisen työn hiippakuntasihtööri *Timo Rosqvist*

Uskontojen kohtaamisen toimikunnan matka Power and Responsibility -seminaariin 10.–12.2 Malmö, Ruotsi

piispankokouksen pääsihtööri *Jyri Komulainen*

asiantuntija *Elina Hellqvist*

teologian tohtori *Ari Hukari*

Kirkkojen maailmanneuvoston kansainvälisten asiain komission CCIA:n 57. kokous 19.-21.2.2020, Brisbane, Australia

dosentti *Hanna Ojanen*

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen työryhmän (Economic and ecological justice and a sustainable future) kokous 25.–27.2. Bryssel, Belgia

TM, uskontotieteen väitöskirjatutkija *Mikko Kurenlahti*

Kirkkojen maailmanneuvoston pysyväiskomitean kokous 25.2–2.3 Ittingen, Sveitsi

piispa *Simo Peura*

Maaliskuu

Englannin ja Irlannin kirkkojen yhteistyökonferenssi uskontojen välisistä rituaalisista kysymyksistä. 3.–5.3. Glasgow, Skotlanti

pastori *Henri Järvinen*

Nordic-Baltic Ecumenical Secretaries -kokous 10.–12.3. Tallinna, Viro

kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*

johtava asiantuntija *Tomi Karttunen*

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen työryhmän (Science, bioethics and technology) etäkokous 18.3.

teologian opiskelija *Henrikki Pöntinen*

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen työryhmän (Diversity, pluralism and education for democracy) etäkokous 24.3.

asiantuntija *Ulla Siirto*

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen työryhmän (Human rights education and advocacy) etäkokous 30.3.

apulaisprofessori *Pamela Slotte*

Huhtikuu

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen työryhmän (Diversity, pluralism and education for democracy) etäkokous 14.4.

asiantuntija *Ulla Siirto*

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen ryhmän (Ecclesiology and mission) etäkokous 22.4.

johtava asiantuntija *Tomi Karttunen*

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen työryhmän (Diversity, pluralism and education for democracy) etäkokous 23.4.

asiantuntija *Ulla Siirto*

Strasbourg'n instituutin hallituksen etäkokous 30.4.

piispa *Matti Repo*

Toukokuu

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen ryhmän (Ecclesiology and mission) etäkokous 12.5.

johtava asiantuntija *Tomi Karttunen*

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen työryhmän (Science, bioethics and technology) etäkokous 13.5.

teologian opiskelija *Henrikki Pöntinen*

Kesäkuu

Kirkkojen maailmanneuvoston hallituksen etäkokous 1.–3.6.

piispa *Simo Peura*

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen työryhmän (Diversity, pluralism and education for democracy) etäkokous 15.6.

asiantuntija *Ulla Siirto*

Porvoon kontaktiryhmän puheenjohtajiston etäkokous 18.6.

piispa *Matti Repo*

Manchesterin hiippakunnan pappeinkokous/ etäkokous 23.–24.6.

piispa *Matti Repo*

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen työryhmän (Science, bioethics and technology) etäkokous 26.6.

teologian opiskelija *Henrikki Pöntinen*

Heinäkuu

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen työryhmän (Human rights education and advocacy) etäkokous 13.7.

apulaisprofessori *Pamela Slotte*

Kirkkojen maailmanneuvoston hallituksen etäkokous 20.–24.7

piispa *Simo Peura*

Elokuu

Porvoon kontaktiryhmän puheenjohtajiston etäkokous 4.8.

piispa *Matti Repo*

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen työryhmän (Human rights education and advocacy) etäkokous 27.8.

apulaisprofessori *Pamela Slotte*

Porvoon kontaktiryhmän puheenjohtajiston etäkokous 28.8.

piispa *Matti Repo*

Syyskuu

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen ryhmän (Ecclesiology and mission) etäkokous 7.9

johtava asiantuntija *Tomi Karttunen*

Churches' Commission for Migrants in Europe ExComin etäkokous 16.9.

asiantuntija *Ulla Siirto*

Luterilaisen maailmanliiton Euroopan kirkonjohtajien etäkokous 22.–23.9.

dosentti *Minna Hietämäki*

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen työryhmän (Diversity, pluralism and education for democracy) etäkokous 29.–30.9.

asiantuntija *Ulla Siirto*

Lokakuu

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen työryhmän (Human rights education and advocacy) etäkokous 5.10.

apulaisprofessori *Pamela Slotte*

Porvoon kontaktiryhmän puheenjohtajiston etäkokous 5.10.

piispa *Matti Repo*

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen työryhmän (Economic and ecological justice and a sustainable future) etäkokous 7.10.

TM, uskontotieteen väitöskirjatutkija *Mikko Kurenlahti*

Porvoon kirkkoyhteisön teologinen konferenssi etäkokous 8.10

piispa *Matti Repo*

johtava asiantuntija *Tomi Karttunen*

professori *Henrietta Grönlund*

TM *Saara-Maria Jurva*

Porvoon kirkkoyhteisön teologinen kontaktiryhmän etäkokous 9.10.

piispa *Matti Repo*

johtava asiantuntija *Tomi Karttunen*

Luterilaisen maailmanliiton Wittenbergin keskuksen johtokunnan etäkokous 14.10.
johtava asiantuntija *Tomi Karttunen*

CCME:n (Euroopan kirkkojen siirtolaisuuskomissio) yleiskokous, etäkokous 16.10.
asiantuntija *Ulla Siirto*
diakoni *David Caceres del Castillo*

Focolare-liikkeen piispojen v. 2022 kokouksen suunnitteluryhmän etäkokous 27.-28.10.
piispa *Matti Repo*

Marraskuu

Kirkkojen maailmanneuvoston hallituksen etäkokous 9.–13.11.
piispa *Simo Peura*

Strasbourg'n instituutin hallituksen etäkokous 12.11.
piispa *Matti Repo*

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen työryhmän (Economic and ecological justice and a sustainable future) etäkokous 13.11.
TM, uskontotieteen väitöskirjatutkija *Mikko Kurenlahti*

Churches' Commission for Migrants in Europe'n ExComin etäkokous 20.11.
asiantuntija *Ulla Siirto*

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen ryhmän (Ecclesiology and mission) etäkokous 24.11.
johtava asiantuntija *Tomi Karttunen*

Joulukuu

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen työryhmän (Economic and ecological justice and a sustainable future) etäkokous 7.12.
TM, uskontotieteen väitöskirjatutkija *Mikko Kurenlahti*

Euroopan kirkkojen konferenssin temaattisen työryhmän (Diversity, pluralism and education for democracy) etäkokous 10.12.
asiantuntija *Ulla Siirto*